

Лъвовете на Делос са като стражи на някогашния кредитор от последна инстанция

ната, което от своя страна предизвиква банкова криза и фалити.

Правителството реагира чрез

замразяване на всички банкови сметки в страната. Позволено е да се теглят суми само до 250 долара на седмица. Това предизвиква още по-големи социални напрежения, които водят и до политическа криза. Новото правителство обявява спиране на плащанията по външния дълг (в размер на над 100 млрд. долара) и слага край на фиксирания валутен курс.

За последните 22 години

България също отбелязва един официален фалит и една финансова криза, която технически не е фалит поради спасителната намеса на Международния валутен фонд. През 1990 г.

Фалити на някои избрани държави (по години)

Австрия	Англия	Франция*	Германия	Холандия	Гърция**	Португалия	Испания
1796	1340	1558	1683	1814	1826	1560	1557
1936	1472	1624	1807		1843	1828	1575
1940	1594	1648	1813		1860	1837	1596
1945		1661	1932		1893	1841	1607
		1701	1939		1932	1845	1627
		1715				1852	1647
		1770				1890	1809
		1788					1820
		1812					1831
							1834
							1861
							1867
							1872
							1882
							1936
							1937
							1938
							1939

* В таблицата не са посочени фалитите на Франция преди 1500 г.

** Показаните фалити на Гърция са само за периода от 1820 г. досега.

Източник: Credit Suisse Fixed income Strategy, Reinhart and Rogoff. The Time is Different

правителството на Андрей Луканов едностранно прекратява плащанията по външния дълг, с което страната обявява неплатежоспособност и изпада в дълбока криза.

През 1997 г. страната отново е изправена на ръба на фалита - правителството неуспешно се опитва да стабилизира валутния курс на лева спрямо долара, финансира губещи предприятия и банки и предизвиква хиперинфлация чрез печатане на пари. Държавата ни е принудена да се обърне за помощ към МВФ, който изисква въвеждането на валутен борг. През юни 1997 г. е гласуван Закон за Българската народна банка, който фиксира българския лев за немската марка.

Интересно е да се отбележи, че

има страни, които въпреки че са имали или продължават да имат големи дългове, никога не са фалирали. Такива са САЩ (на федерално ниво), Канада, Австралия,

Южна Африка (като изключим наложените санкции през 1985 г.). САЩ са интересен пример, защото въпреки че в момента имат дългове близо 100% от БВП на страната, пазарите продължават да кредитират американското правителство на изключително ниски лихви. Доверие се обяснява отчасти с това, че САЩ продължават да са най-богатата държава в света, че тя никога не е фалирала или закъснявала с изплащането на дълговете си и най-вече, че доларът все още е световна резервна валута.

Както показва примерът с България от края на 90-те години, институции като Международния валутен фонд играят критична роля в овладяването на икономически и финансови кризи. Без тяхното съществуване много повече страни щяха да получат клеймото "фалирали".

Само през 90-те години Мексико, Бразилия, Аржентина и Турция получават

огромни спасителни заеми от МВФ. Вследствие на икономическата и финансова криза от 2007 г. много европейски държави (Унгария, Румъния, Ирландия, Португалия, Латвия и др.) избягват фалита отново благодарение на този кредитор от последна инстанция. Разбира се, всичко това си има цена - строги (дори жестоки) икономически мерки като условие за отпускане на помощта.

Историята ни показва, че фалити на държави винаги е имало и ще продължава да има въпреки невероятния научно-технически прогрес от последните 100 години. Изводът е, че неразумните политически и икономически решения, свързани с харчене, не се влияят нито от времето, нито от технологиите. Те просто трябва да бъдат избягвани. ;